

בחירות 2006 בזירה הפלסטינית כתמרור אזהרה - רשימה לאומית מורחבת כמסלול לנרמול חמאס

עופר גוטרמן ואורית פרלוב¹ | גיליון 2192 | 30 באוגוסט 2026

בקהיר מתנהלים בשבועות האחרונים מגעים להקמת רשימה לאומית מורחבת לקראת הבחירות שאמורות להיערך בנובמבר למועצה המחוקקת הפלסטינית, ותכלול אנשי פת"ח אפוזיציוניים לאבו מאזן לצד גורמי חמאס ויתכן גם הג'האד האסלאמי. משמעות הרכבה של הרשימה היא השתלבות חמאס במערכת הפוליטית הפלסטינית בלי שנדרש ממנו להכיר בהסכמים שעליהם חתום אש"ף עם ישראל ומבלי שנשקו יוכפף לרשות הפלסטינית. השלכות צפויות נוספות הן החלשת הרשות הפלסטינית, עד כדי התרוקנותה מתוכן ואף קריסתה, או נפילתה לידי חמאס.

על ישראל להתנגד לנורמליזציה של חמאס דרך הקלפי - ובוודאי לשיתוף מועמדי הארגון בבחירות בלי שהתפרק מנשקו וקיבל את המסגרת ההסכמית בין אש"ף לישראל - ואף לטרפד את הבחירות. זאת, גם במחיר חיכוך עם הממשל האמריקאי, שמסתמן כי רואה בהשתלבות חמאס בבחירות אתגן לארגון הטרור, אשר יאפשר לקדם את מתווה טראמפ ברצועת עזה.

לקראת הבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית - מה מתגבש בקהיר?

ממחצית אוגוסט מתקיימות בקהיר [פגישות והתייעצויות](#) בין חמאס, הג'האד האסלאמי, הזרם הרפורמיסטי בפת"ח בראשות מוחמד דחלאן, הפורום הלאומי הדמוקרטי בראשות נאצר אל-קדוואה ונציגי פלגים נוספים. [בפגישה](#) רחבה שהתקיימה ב־20 באוגוסט נדונה "רשימה לאומית מורחבת", שתכלול פלגים, אישים עצמאיים ואנשי מקצוע. אל-קדוואה הבהיר כי מדובר ברעיון לרשימה ולא בבחירות נגד פת"ח, וכי טרם התקבלה החלטה סופית. גם החזיתות העממית והדמוקרטית טרם הכריעו סופית מה תהיה מתכונת השתתפותם.

חמאס שואף להשתתף בבחירות בכל דרך אפשרית כדי לקבע את מעמדו ולזכות בלגיטימציה פוליטית. לפי [דיווחים](#) הנשענים על בכירים בארגון הוא בוחן עדיין שלוש מתכונות: רשימה מפלגתית, קואליציה רחבה או תמיכה ברשימת אישים שאינם מזוהים עמו רשמית. חלק ניכר מהמידע מתבסס על מקורות אנונימיים ועל דיווחים המצטטים זה את זה, כך שתמונת המגעים והתוחלת שלהם אינן ברורות בשלב זה. המבחן הראשון יהיה רישום הרשימות שיבוצע בין ה-26 בספטמבר ל-7 באוקטובר.

כיצד משרת המהלך את חמאס?

אבו מאזן קבע את מועד הבחירות ל-28 בנובמבר 2026 - בחירות ראשונות למועצה המחוקקת מאז ינואר 2006, אז ניצח חמאס עם 74 מתוך 132 המושבים; גם אז נבע הישגו בין היתר מפיצולים וריצות נפרדות בתוך פת"ח.

לפי [ועדת הבחירות המרכזית](#), בבחירות הקרובות בנובמבר ייבחרו 132 חברים בשיטת ייצוג יחסי מלא וברשימות סגורות. התיקון לחוק הבחירות מאוגוסט מחייב כל מועמד להתחייב לחוק היסוד הפלסטיני, לאש"ף כנציג הלגיטימי והיחיד של העם

¹ המחברים מבקשים להודות לאודי דקל, קובי מיכאל, יוחנן צורף, אופיר וינטר ומאיר קראוס על הערותיהם.

הפלסטיני, לתוכנית המדינית והלאומית של אש"ף ולהחלטות הרלוונטיות של מוסדות האו"ם ([נוסח החוק והסבריו](#)). ההתחייבות היא אישית. מכאן נובע כי חמאס עשוי לקדם מועמדים שיחתמו עליה בלי שהארגון עצמו יידרש לקבל את תנאי אש"ף.

מדוע דווקא עכשיו?

מבחינת דחלאן, אל-קדוה ויריבים אחרים של אבו מאזן בשורות פת"ח, רשימה לאומית מורחבת מצמצמת את פיצול קולות האופוזיציה ומאפשרת להם להתמודד מול מנגנוני פת"ח הרשמיים. [סקר PCPSR מאוגוסט](#) מצא שפת"ח וחמאס זוכים כל אחת לתמיכת כרבע מהציבור, ביתרון קל לפת"ח בקרב מי שכבר החליטו להצביע. שיעור המתלבטים עדיין גבוה, ולכן עצם קיומה של רשימה רחבה עשוי לשנות את מאזן הכוחות.

בנוסף, עצם המעורבות של דחלאן במהלכים הפוליטיים להקמת רשימה לאומית מורחבת מעידה על אודות מעורבות של **איחוד האמירויות**. יתכן שמעורבותה או לפחות מתן ההיתר לקידום המהלך מבטאים תמימות דעים עם דחלאן כי מדובר בניהול סיכונים מחושב, שעשוי להוביל לריענון המערכת הפוליטית הפלסטינית.

עבור חמאס, נראה שהארגון מזהה הזדמנות לנצל את הפלטפורמה הרחבה של הרשימה כדי לשקם את מעמדו ולזכות בהכרה כשחקן פוליטי לגיטימי. בהתמודדות ישירה כמפלגה/תנועה, חמאס נדרש לעמוד בדרישות שהוצגו כתנאים להשתתפות בבחירות: לפרק את הזרוע הצבאית, לוותר על השליטה ברצועה ולהשתלב במסגרת שלטונית פלסטינית שאינה כפופה לו. דרישות אלו מגיעות במקביל לשחיקה אפשרית במעמדו בקרב הציבור הפלסטיני מאז ה-7 באוקטובר. השתתפות בבחירות ברשימה לאומית מורחבת עשויה לפיכך לאפשר לו להמיר את השליטה הישירה ברצועת עזה ואת חלק מיכולותיו הצבאיות, שיידרש לוותר עליהן, בייצוגו במוסדות הפלסטיניים ובשימור השפעתו על קבלת ההחלטות, וכך להישאר גורם משפיע במערכת - גם ללא שליטה ישירה.

יש עדויות, אומנם לא ודאיות, כי הממשל האמריקאי מצוי בסוד המהלך, וזאת מתוך ראייה כי הוא משרת את תוכניותיו לרצועת עזה. ניקולאי מלאדנוב, הנציג העליון לעזה מטעם מועצת השלום (Board of Peace – BoP), [אמר](#) במאי כי "איננו מבקשים מחמאס להיעלם כתנועה פוליטית", וכי "מפלגה המתנערת מפעילות חמושה תוכל להתמודד בבחירות פלסטיניות ארציות". גורמים בחמאס אף [טענו](#) כי קיבלו הסכמה מגורמי ממשל להמשיך בפעילות פוליטית בהתאם לחוק הפלסטיני. בשורה התחתונה, לנוכח מועד הבחירות הקרוב, מסתמן כי חמאס עשוי לקבל, אם לא קיבל כבר, היתר להתמודד עוד בטרם עמד בדרישות להתפרק מנשקו ולהעביר את השלטון ל-"ועדה הלאומית לניהול עזה" / "הממשל הטכניקרי" - NCAG-National Committee for the Administration of Gaza, שבפיקוח מועצת השלום.

מצרים מספקת את הזירה למגעים, כשהמטרה המרכזית מבחינתה היא לאפשר באמצעותה התקדמות על פי המתווה לייצוב רצועת עזה שהציג ממשל טראמפ (תכנית 20 הנקודות, שנכנסה לתוקף באוקטובר 2025), וכך להביא לסיומה של המלחמה ושל השלכותיה השליליות עליה. מצרים מעוניינת אמנם בחזרת הרשות הפלסטינית לרצועה וביצירת אופק מדיני בזירה הישראלית-פלסטינית, אך מוכנה להשתלבות חמאס במערכת הפוליטית הפלסטינית החדשה כל עוד כוחו הפוליטי והצבאי יוגבל.

לקטר וטורקיה אינטרס כפול בקידום המהלך: לסייע בנרמול חמאס וחיזוק כוחו הפוליטי, ובה בעת להצטייר בעיני ממשל טראמפ כמסייעות לרתום את חמאס לתהליכים שהממשל מנסה לקדם ברצועה. [דיווחים](#) בערוצי תקשורת קטריים מבלטים את תפקידן של שתי המדינות - החברות במועצת השלום - בקידום המהלך, והנהגותיהן קיימו בשבועות האחרונים [פגישות](#) תכופות עם אנשי חמאס.

משמעויות

הסיכון העיקרי הגלום במהלך מזכיר את התקדים המסוכן של התמודדות חמאס בבחירות למועצה המחוקקת ב-2006. גם אז קיבל הארגון כוח פוליטי ולגיטימציה בלי שנדרש להכיר בהסכמים בין אש"ף לישראל ובלי להכפיף את נשקו לרשות הפלסטינית ולהתחייב להימנע מטרור. אומנם ההשוואה ל-2006 אינה מלאה מכיוון ששיטת הבחירות כיום יחסית ונראה כי התמיכה בחמאס נמוכה יותר. אולם סיכוייה של רשימה לאומית מורחבת לנצח בבחירות חופשיות גבוהים, ולכל הפחות היא צפויה לגרוף הישג משמעותי, תוך שחמאס זוכה בהשפעה על המערכת הפלסטינית ולגיטימציה מבית ומחוץ.

עוד בדומה לתקדים 2006, כניסת חמאס בדלת הראשית למערכת המוסדית הפלסטינית עשויה להחליש את הרשות הפלסטינית, עד כדי התרוקנותה מתוכן או נפילתה לידי חמאס. הרשות הפלסטינית מגיעה לבחירות כשהיא כבר מצויה

במשבר פסקלי חריף, שבא לידי ביטוי בקיצוץ משכורות, הצטברות חובות ולחץ גובר על המערכת הבנקאית. תוצאה שתעניק כוח ניכר לחמאס עלולה ליצור נתק ולעומתיות בין הנשיאות למועצה המחוקקת, להחריף מאבקי ירושה בשורות פת"ח ולפצל את מנגנוני הביטחון. במקביל, היא עשויה להביא להקשחת התנאים להעברת כספי הסילוקין מישראל והסיוע, ולרתיעה של תורמים ובנקים. כך עלול להיווצר מעגל המזין את עצמו: החלשת הרשות תרחיב את מרחב הפעולה של חמאס, התחזקותו תצדיק צעדי לחץ נוספים על הרש"פ, ואלה יחלישו עוד את מוסדותיה.

המשמעות ליהודה מנרמול חמאס והתחזקותו הפוליטית על חשבונה של הרשות הפלסטינית תלויות כמובן בתפיסה האסטרטגית הישראלית. הדוגלים בגישה המבקשת למנוע הקמת מדינה פלסטינית ולהציג את המערכת הפלסטינית כמקשה קיצונית אחת עשויים לראות בכך הזדמנות. לעומת זאת, מבחינת הרואים ברשות פלסטינית מתפקדת חיץ ביטחוני ואזרחי בפני סכנת הגלישה למדינה אחת גלום בכך סיכון חמור. אך גם לפי הגישה הראשונה, יש להכיר בכך שהתרחיש המסתמן ימסד את הלגיטימציה של חמאס, יפגע בתיאום הביטחוני עם ישראל ובשירותים האזרחיים, וכן יפתח מרחב פעולה לארגון ולגורמים חמושים נוספים, ברצועה וביהודה ושומרון כאחד.

הדילמה הישראלית

נראה כי ישראל שוב מוצאת עצמה נגררת אחרי ההתפתחויות המדיניות במערכת הפלסטינית. לאחר שלאורך שנות המלחמה ברצועת עזה נמנעה מגיבוש מדיניות יזומה וברורה ביחס לעתיד הרשות הפלסטינית, ומטיפוח חלופה מתונה לשלטון חמאס, את החלל שהותירה ממלאות יוזמות של שחקנים אחרים, ובראשם מצרים, טורקיה, קטאר, ארצות הברית וחמאס עצמו.

בשלב זה עדיף להימנע מהצהרות פומביות שלפיהן ישראל לא תאפשר את קיום הבחירות, ודאי כל עוד הרשימה המאוחדת טרם הוכרזה באופן רשמי, פומבי וסופי, ופערים בין המשתתפים עשויים לגרום לקריסת המהלך. אפשר גם שאבו מאזן יוביל לביטול הבחירות שעליהן הכריז מתוך חשש להפסד, **כפי שעשה ב-2021**. דווקא התנגדות ישראלית גלויה עשויה להוות תמריץ לגיבוש הרשימה הלאומית, ולהוביל לעימות מיותר בין ממשלת ישראל לממשל האמריקאי.

תרחישים אלו אומנם "יוציאו את הערמונים מהאש" עבור ישראל, אך לא נכון יהיה לה לגבש את מדיניותה על תקווה כי יתממשו. זאת בעיקר מאחר שמסתמנת האפשרות כי אין מדובר רק בצעד של שחקנים פלסטיניים בינם לבין עצמם, אלא בחלק ממהלך רחב יותר של חברות מועצת השלום – ארצות הברית, קטר, טורקיה ואיחוד האמירויות – שמטרתו לנרמל את חמאס כחלק מתוכניותיהן הרחבות יותר לרצועת עזה והזירה הפלסטינית (או לכל הפחות צעד שקיבל את הסכמתו של הממשל).

בנסיבות אלו, ראוי שמדינת ישראל תגבש מדיניות קוהרנטית ביחס לסוגיה, ובהקדם, שכן **חלון ההשפעה על המתרחש יצטמצם מאוד עם פתיחת רישום הרשימות ב-26 בספטמבר**. על אף העימות הצפוי עם הממשל האמריקאי, וללא קשר למידת ההישג הצפוי לחמאס בבחירות, אסור שישראל תסכים לנרמול של חמאס דרך הקלפי. על ישראל לנקוט עמדה המשלבת בין סירוב חד להשתלבות חמאס בבחירות למועצה המחוקקת, לבין הפגנת יוזמה מדינית ברצועת עזה, שתציג בפני הממשל האמריקאי ערוץ חלופי לקידום תכנית טראמפ, בלי מתן הלגיטימציה לחמאס.

במישור הפוליטי של הבחירות - על ישראל להציג **תביעה להוצאת חמאס מחוץ לחוק ולפסילת התמודדות של אנשים מטעמו בבחירות למועצה המחוקקת**, בדומה למהלכים שננקטו נגד תנועות האחים המוסלמים במדינות ערב. אם דרישתה של ישראל תידחה, עליה לתבוע שחמאס לכל הפחות יקבל את ההסכמים המדיניים שאש"ף חתום עליהם - יתחייב לאי-אלימות וימסור את נשקו טרם הבחירות כתנאי להשתתפות אנשיו. אם גם תביעה זו לא תתקבל, על ישראל להקשות על קיום הבחירות באמצעים שונים, לרבות מניעת הצבעה במזרח ירושלים או הגבלת התנועה ביהודה ושומרון (מה שיספק לאבו מאזן עילה לביטול הבחירות).

אולם, מדיניות כזו תציב ביתר שאת את ישראל בעמדת הסרבנות, תשמר את הקיפאון המתמשך במערכת הפלסטינית שמשוועת לריענון ו"ניעור", תעניק לחמאס הישג תודעתי, וכאמור צפויה לעורר חיכוך עם הממשל האמריקאי. לפיכך, מומלץ **לנקוט במקביל יוזמה מדינית משולבת בשני מישורים**:

א. **ברצועת עזה** - **שיפור המתווה הנוכחי ליישום תוכנית עשרים הנקודות**, אשר הביא את ממשל טראמפ להגמיש עמדות כלפי חמאס כדי לקבל את הסכמתו להכנסת מנגנוני מועצת השלום לרצועה. במסגרת זאת, ישראל יכולה **לעודד כניסה של הממשל הטכנוקרטי (NCAG) ל"אזור הירוק"**, המטוהר מחמאס, ולהאיץ תהליכי שיקום

אזרחי באזור זה; בה בעת, ישראל תשמר נוכחות ביטחונית בשטח לצד כרסום הדרגתי באזור השליטה של חמאס (העברת שטחים מה"אזור האדום" ל"אזור הכתום"). חלופה "דיפרנציאלית" זו מעוגנת בסעיף 17 בתוכנית עשרים הנקודות המקורית, כגיבוי למקרה של סרבנות מצד חמאס (ראו: [נייר מדיניות](#) "חלופות לרצועת עזה לאחר המערכה עם איראן").

ב. **הכרה ישראלית בצורך לשמר רשות פלסטינית, מתפקדת ועצמאית מהשפעת חמאס,** ולצדה נכונות לסייע ביישום הרפורמות הנדרשות בה ובחיזוק יכולותיה המוסדיות. לא ניתן יהיה לקדם בעתיד תהליך הסדרי כלשהו - ובכלל זה יישום מלא של מתווה עשרים הנקודות לרצועת עזה - אם חמאס יחדור למוקדי קבלת ההחלטות הפלסטיניים בחסות תמיכה בינלאומית. בהקשר זה מתקיימת זהות אינטרסים בין ישראל, הנהגת הרשות הפלסטינית ומרבית מדינות ערב. לפיכך, נכון שישראל תפעל בתיאום עמן לגיבוש דרכים לבלימת פעילותה של הרשימה הלאומית המורחבת, החותרת להביא לסיום שלטונם של אבו מאזן בפרט ושל תנועת פת"ח בכלל.

ישראל אינה יכולה להסתפק בבלימת מהלכים שאינם רצויים לה; עליה להציע חלופה מדינית מעשית, שתמנע את נרמול חמאס ותבסס סדר פלסטיני חדש ומשופר, שעם הנהגתו ניתן לקדם הבנות. ככל שישראל תדחה את ההכרעה, המציאות בזירה הפלסטינית תמשיך להתעצב בלעדיה.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.